

Stanovisko hlavného kontrolóra
k návrhu záverečnému účtu mesta Nitra za rok 2018

V zmysle § 18f odst.1 písm.c) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov predkladám stanovisko k návrhu záverečného účtu mesta Nitra za rok 2018 pred jeho schválením.

Stanovisko hlavného kontrolóra k návrhu záverečného účtu je zamerané najmä na posúdenie súladu obsahu spracovaného návrhu záverečného účtu s príslušným právnym predpisom a na posúdenie súladu hospodárenia mesta s príslušnými právnymi normami.

Stanovisko k návrhu záverečného účtu za rok 2018 som spracovala na základe spracovaného materiálu „Návrh záverečného účtu mesta Nitra za rok 2018“ a ostatných dostupných materiálov.

A. Východiská spracovania stanoviska k návrhu záverečného účtu

Návrh záverečného účtu mesta Nitra za rok 2018 je predložený na prerokovanie do mestského zastupiteľstva v zákonom stanovenej lehote, t.j. do šiestich mesiacov po uplynutí rozpočtového roka.

1. Súlad so všeobecne záväznými právnymi predpismi

Návrh záverečného účtu mesta Nitra za rok 2018 je spracovaný v súlade so zákonom č.583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy“).

2. Dodržanie informačnej povinnosti zo strany mesta

Návrh záverečného účtu bol verejne prístupný na úradnej tabuli a internetovej stránke mesta v zákonom stanovenej lehote, t.j. najmenej 15 dní pred jeho schválením v súlade s § 9 odst.2 zákona č.369/1990 Zb. o obecnom zriadení v z.n.p. a s § 16 ods.9 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

3. Dodržanie povinnosti auditu zo strany mesta

V zmysle § 16 odst.3 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy je mesto povinné si dať overiť účtovnú závierku a dodržiavanie ostatných povinností hospodárenia. Audit mesta vykonáva audítorská spoločnosť ACCEPT AUDIT & CONSULTING, s.r.o. so sídlom v Prešove. V čase spracovania stanoviska ešte nebola vydaná správa audítora k účtovnej závierke.

4. Metodická správnosť predloženého návrhu záverečného účtu

Predložený návrh záverečného účtu obsahuje povinné náležitosti podľa § 16 ods.5 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a to:

- a) údaje o plnení rozpočtu v členení podľa § 10 odst. 3 v súlade s rozpočtovou klasifikáciou
- b) bilanciou aktív a pasív
- c) prehľad o stave a vývoji dlhu
- d) údaje o hospodárení príspevkovej organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta
- e) prehľad o poskytnutých dotáciách podľa § 7 odst.4 v členení podľa jednotlivých príjemcov
- f) údaje o nákladoch a výnosoch podnikateľskej činnosti
- g) hodnotenie plnenia programov mesta

Údaje o plnení rozpočtu sú spracované podľa rozpočtovej klasifikácie v súlade s Opatrením MF SR č.MF/010175/2004-42, ktorým sa ustanovuje druhová, organizačná a ekonomická klasifikácia rozpočtovej klasifikácie v znení neskorších zmien, ktorá je záväzná pri zostavovaní, sledovaní a vyhodnocovaní rozpočtov územnej samosprávy.

B. Zostavenie návrhu záverečného účtu

Mesto pri zostavení návrhu záverečného účtu postupovalo podľa § 16 odst.1 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a po skončení rozpočtového roka údaje o rozpočtovom hospodárení súhrnne spracovalo do záverečného účtu. V súlade s § 16 odst.2 mesto finančne usporiadalo svoje hospodárenie vrátane finančných vzťahov k zriadeným alebo založeným právnickým osobám a fyzickým osobám – podnikateľom a právnickým osobám, ktorým poskytlo prostriedky svojho rozpočtu, ďalej usporiadalo finančné vzťahy k štátnemu rozpočtu.

1. Rozpočtové hospodárenie mesta v roku 2018

Rozpočet mesta Nitra na rok 2018 bol schválený Mestským zastupiteľstvom v Nitre uzn. č.372/2017-MZ dňa 14.12.2017 ako vyrovnaný v objeme 62 031 505 €.

V zmysle zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy bol rozpočet mesta na rok 2018 zostavený v členení na:

- a) bežný rozpočet
- b) kapitálový rozpočet
- c) finančné operácie

V zmysle § 12 odst.3 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy mesto sledovalo v priebehu rozpočtového roka vývoj hospodárenia podľa schváleného rozpočtu a v prípade potreby vykonalo zmeny v rozpočte, najmä zvýšenie vlastných príjmov a výdavkov resp. úpravu výdavkov v rámci schváleného rozpočtu, s cieľom zabezpečiť vyrovnanosť bežného rozpočtu ku koncu rozpočtového roka.

Schválený rozpočet bol v priebehu rozpočtového roka 2018 zmenený niekoľkými rozpočtovými opatreniami v súlade s Rozpočtovými pravidlami Mesta Nitra. Najvýraznejšia zmena rozpočtu nastala po zapojení príjmových finančných operácií do rozpočtu mesta a to konkrétne zapojenie zostatku prostriedkov z predchádzajúcich rokov vo výške 667 490 € (nevyčerpané účelové prostriedky), prevod prostriedkov z rezervného fondu vo výške 6 690 160 € a plánované prijatie úverov vo výške 8 499 380 €. Z týchto finančných prostriedkov boli realizované investičné akcie mesta, resp. nevyčerpané účelovo viazané prostriedky v rozpočte 2017 boli presunuté do rozpočtu 2018.

Z analýzy hospodárenia vyplýva, že mesto Nitra skončilo rozpočtové hospodárenie v roku 2018 nasledovne:

a) v bežnom rozpočte dosiahlo prebytok vo výške	+ 5 734 918,90 €
b) v kapitálovom rozpočte dosiahlo schodok vo výške	- 5 693 823,22 €
c) vo finančných operáciách dosiahlo zostatok	+ 5 054 046,89 €

Rozdiel medzi príjmami a výdavkami bežného a kapitálového rozpočtu predstavuje prebytok vo výške + 41 095,68 €.

V prebytku rozpočtu sú započítané aj nevyčerpané účelové prostriedky z minulých rokov vo výške 468 676,74 €, ktoré možno použiť iba na účel, na ktorý boli poskytnuté. Tieto finančné prostriedky sa v zmysle § 16 odst.6 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy z prebytku vylučujú. Po vylúčení nevyčerpaných účelových prostriedkov z minulých rokov z prebytku rozpočtu (t.j. 41 095,68 – 468 676,74) predstavuje rozdiel medzi príjmami a výdavkami rozpočtu schodok – 427 581,06 €.

Podľa § 16 odst.8 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy „*schodok rozpočtu obec v priebehu roka financuje predovšetkým z rezervného fondu, z ďalších peňažných fondov alebo návratných zdrojov financovania; tento spôsob financovania schodku rozpočtu obecné zastupiteľstvo potvrdzuje pri prerokúvaní záverečného účtu obce*“.

Nakoľko mesto dosiahlo schodok v kapitálovom rozpočte a zároveň kladný zostatok vo finančných operáciách to dokazuje, že schodok kapitálového rozpočtu bol v priebehu roka financovaný aj z rezervného fondu a návratných zdrojov financovania na základe prijatých uznesení mestského zastupiteľstva.

Celkový výsledok rozpočtového hospodárenia mesta za rok 2018 po započítaní finančných operácií predstavuje + **5 095 142,57 €**. Rozdiel medzi celkovým výsledkom rozpočtového hospodárenia a nevyčerpanými účelovými prostriedkami z minulých rokov vo výške 4 626 465,83 € odporúčam použiť v roku 2019 na financovanie investičných akcií mesta (kapitálových výdavkov).

Rozpočtové hospodárenie mesta za rok 2018 v sume 5 095 142,57 € je fyzicky kryté finančnými prostriedkami mesta podľa preukázateľných dokladov na základe kontroly účtovných súvzťažností k 31.12.2018.

Súčasťou záverečného účtu je aj výsledok hospodárenia príspevkovej organizácie mesta (Správa zariadení sociálnych služieb) za rok 2018 a návrh na jeho vysporiadanie je v súlade so zákonom č.523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy v z.n.p.

2. Plnenie príjmovej časti rozpočtu

Príjmy bežného rozpočtu boli naplnené vo výške **65 502 232 €** (vrátane príjmov škôl a CVČ), čo predstavuje 102 % plnenie. Bežné príjmy zahŕňajú hlavne daňové príjmy, nedaňové príjmy a transfery. Medziročný nárast oproti roku 2017 o cca 7,5% je hlavne z dôvodu zvýšeného príjmu z výnosu dane z príjmov fyzických osôb o 13 % . Bežný rozpočet mesta v príjmovej časti bol reálne nastavený, v priebehu roku mesto rozpočtovými opatreniami zabezpečilo stabilitu bežného rozpočtu, čím bolo zabezpečené počas roka vyrovnané hospodárenie a mesto nezaznamenalo výkyv vo financovaní plánovaných výdavkov. Zároveň mesto v roku 2018 dodržalo vyrovnanosť bežného rozpočtu, čím bola splnená zákonná podmienka.

Najnižšie plnenie položky v rámci bežných príjmov predstavuje položka 212004 „Iné príjmy z podnikania – podiely zo zisku“ (47,5 %) a to z dôvodu, že mesto neobdržalo odvod podielu zo zisku od spoločnosti Nitrianske komunálne služby s.r.o.

Príjmy kapitálového rozpočtu boli naplnené vo výške **3 484 227 €** čo predstavuje 98,8 % plnenie oproti schváleným kapitálovým príjmom. Medziročné zníženie oproti roku 2017 o cca 33 % bolo zapríčinené zníženým príjmom z predaja majetku, hlavne predaja budov.

3. Plnenie výdavkovej časti rozpočtu

Výdavky bežného rozpočtu boli vyčerpané vo výške **59 767 313 €** (vrátane rozpočtových organizácií), čo predstavuje 96,8 % plnenie.

Výdavky kapitálového rozpočtu boli čerpané vo výške **9 178 050 €** (vrátane rozpočtových organizácií), čo predstavuje 59,6 % plnenie oproti schváleným výdavkom kapitálového rozpočtu. Dôvodom je nízke čerpanie rozpočtu odboru investičnej výstavby a rozvoja zapríčinené nezrealizovaním niektorých investičných akcií schválených v rozpočte mesta na rok 2018. Výdavky kapitálového rozpočtu boli hradené z okrem kapitálových príjmov aj z prebytku bežného rozpočtu a výdavkovými finančnými operáciami (úvery, rezervný fond).

Informácie o hospodárení rozpočtových organizácií (škôl a CVČ) sú uvedené v záverečnom účte formou zúčtovania prostriedkov poskytnutých na bežné a kapitálové výdavky, čo poskytuje verný obraz o skutočnostiach ako napr. informácia o financovaní prenesených kompetencií v rozdelení na normatívne a nenormatívne výdavky v podrobnom členení a tiež údaj o výške dotácií od zriaďovateľa na originálne kompetencie a dofinancovanie ZŠ, ďalej údaje o poskytnutých dotáciách z ÚPSVaR a dotáciách na rôzne projekty. Záverečný účet ďalej obsahuje informáciu o plnení vlastných rozpočtových príjmov rozpočtových organizácií a ich konkrétne použitie.

Po preštudovaní vyhodnotenia rozpočtu upozorňujem na nasledovné skutočnosti:

Z vyhodnotenia plnenia rozpočtu kapitoly Odbor majetku vyplýva, že mesto vynaložilo v roku 2018 na údržbu, rekonštrukciu a služby spojené s prevádzkou komunálnych bytov finančné prostriedky vo výške 402 202 €, pričom príjem z nájomného za komunálne byty predstavuje 131 750 €. Z uvedeného prehľadu jasne vyplýva, že komunálne byty vo vlastníctve mesta sú v prevažnej väčšine dotované, jedná sa hlavne o byty na Orechovom dvore, byty na Štúrovej ul.

V rámci investičných akcií mesto v roku 2018 realizovalo aj opravy školských budov v celkovej výške 1 586 987 € a opravy športových objektov a areálov v celkovej výške 718 757 € (položka 635006). V návrhu záverečného účtu nie je uvedené, aké konkrétne budovy a objekty boli opravené. Tieto údaje navrhujem do záverečného účtu doplniť. Taktiež nie je uvedené, aké projektové dokumentácie boli vypracované v hodnote 169 829 € (položka 716 oddiel 06.1. Rozvoj bývania).

Z údajov záverečného účtu mesta a vyhodnotenia plnenia rozpočtu Správy zariadení sociálnych služieb je zrejmé, že mesto nevyčerpalo dotácie zo štátneho rozpočtu na zariadenia sociálnych služieb v plnej výške a v priebehu roka vrátilo nevyčerpanú dotáciu za neobsadené lôžka v ZpS Zobor, v útulkoch a hlavne za neobsadené miesta v denných stacionároch. Dôvod nevyčerpania dotácie určenej pre denné stacionáre sú sprísnené podmienky poskytovania dotácie (podľa stupňa odkázanosti a rozsah hodín), takže vrátené finančné prostriedky bolo mesto nútené vyfinancovať z vlastných zdrojov.

Z vyhodnotenia rozpočtu Správy zariadení sociálnych služieb vyplýva, že organizácia dosiahla prebytok (zostatok prostriedkov) z hlavnej a podnikateľskej činnosti vo výške 127 670 €. Stav na bankových účtoch a pokladniciach k 31.12.2018 organizácia uvádza, že predstavoval 113 318 € a zároveň ho navrhuje ponechať organizácii na krytie výdavkov v roku 2019. Z dôvodu nižšieho stavu skutočných peňažných prostriedkov ku koncu roka organizácia nemá vykrytý prebytok rozpočtového hospodárenia a je narušená rovnováha medzi rozpočtom a disponibilnými finančnými prostriedkami.

4. Bilancia aktív a pasív

Celková hodnota majetku mesta k 31.12.2018 (v netto hodnote) po zohľadnení opravných položiek bola **275 898 927,01 €**. Najvyšší podiel na hodnote majetku mesta má dlhodobý hmotný majetok v objeme 200 700 993,28 € (vrátane majetku odovzdaného do správy rozpočtovým organizáciám a príspevkovej organizácii).

Mesto Nitra eviduje vysoký stav nedokončených investícií – účet 042 Obstaranie dlhodobého hmotného majetku v brutto hodnote 19 774 744,51 €. Na tento nežiaduci stav dlhodobo upozorňuje aj audítorská spoločnosť. V súčasnosti prebieha na útvare hlavného kontrolóra kontrola stavu nedokončených investícií evidovaných na účte 042.

Z predložených inventúrnych súpisov je už zrejmé, že väčšina investícií evidovaných ako nedokončené sa už niekoľko rokov užívajú, pričom nie sú protokolárne odovzdané do majetku mesta na účet 021, to znamená že sa neodpisujú, čo priamo ovplyvňuje výsledok hospodárenia mesta.

4.1. Bilancia pohľadávok

Zo záverečného účtu vyplýva, že stav krátkodobých pohľadávok Mesta Nitry k 31.12.2018 v brutto hodnote je vo výške **10 089 247 €**, z toho daňové 3 199 258 € a nedaňové vrátane poplatku za komunálny odpad 2 823 703 €.

Zo záverečnej správy z inventarizácie majetku Mesta Nitry k 31.12.2018 vyplýva, že mesto vytvorilo opravné položky k pohľadávkam daňovým vo výške 2 581 273 € a k pohľadávkam za komunálny odpad vo výške 622 988 €. Na základe vyjadrenia referátu právneho a vymáhania pohľadávok sa jedná o pohľadávky voči dlžníkom v konkurznom a reštrukturalizačnom konaní, resp. o nepremlčané pohľadávky, pri ktorých je riziko, že ich dlžník úplne alebo čiastočne nezaplatí. Keďže je vysoký predpoklad, že tieto pohľadávky nebudú mestu uhradené, tvorba opravných položiek k pohľadávkam je opodstatnená, čím si mesto v netto hodnote pohľadávok upravuje realnosť aktív.

V krátkodobých pohľadávkach má mesto na účte „Transfery a ostatné zúčtovanie so subjektami mimo verejnej správy“ zaúčtovaný uhradený príspevok na mestskú hromadnú dopravu vo výške 3 mil. € ako zálohovú platbu, nakoľko do termínu uzávierky nebolo zo strany dopravcu predložené vyúčtovanie príspevku za rok 2018. Uvedený stav však priamo ovplyvňuje účtovný výsledok hospodárenia mesta, nakoľko príspevok nebol preúčtovaný do nákladov.

4.2. Bilancia záväzkov, stavu a vývoja dlhu

Dlhodobé záväzky mesta k 31.12.2018 (bez bankových úverov) dosiahli výšku **7 250 394 €**.

Jedná sa o záväzky s dobou splatnosti dlhšou ako 1 rok a v uvedenej sume sú zaúčtované najmä nesplatené úvery voči ŠFRB (6 584 177 €), záväzky za preinvestované prostriedky na mestských budovách – zápočty (173 958), prijaté zábezpeky na byty (447 713) a zostatok sociálneho fondu (44 079 €).

V krátkodobých záväzkoch (**2 845 905 €**) sú zahrnuté najmä záväzky voči dodávateľom vo výške 1 085 563 €, záväzky z úverov ŠFRB splatné do jedného roka (412 508 €), mzdové záväzky (1 149 047 €).

Stav záväzkov z bankových úverov k 31.12.2018 bol vo výške **17 583 459 € (vrátane dodávateľských úverov)**, čo predstavuje dlh mesta k 31.12.2018 **26,84 %** zo skutočných bežných príjmov mesta, čím je splnená zákonná podmienka pri používaní návratných zdrojov financovania. Do uvedenej sumy nie sú započítané úvery zo Štátneho fondu rozvoja bývania, ktoré sa splácajú vo forme časti nájomného od nájomníkov bytov.

5. Podnikateľská činnosť

Podnikateľskú činnosť mesto vykonáva na základe živnostenského oprávnenia a spočíva v predaji propagačných materiálov, v predaji služieb - čistenie priestorov a predaji služieb v Školiacom stredisku Mestskej polície.

Podľa prehľadu nákladov a výnosov bola podnikateľská činnosť mesta v roku 2018 zisková (+ 1 818 € pred zdanením).

Mesto dosiahlo príjmy z podnikateľskej činnosti vo výške 102 492 €, výdavky čerpalo vo výške 103 324 €. Rozdiel - 838 € bol vykrytý zo zostatku prostriedkov podnikateľskej činnosti z roku 2017.

Podnikateľskú činnosť vykonáva aj príspevková organizácia zriadená mestom SZSS. Organizácia v roku 2018 vykázala z podnikateľskej činnosti zisk 581 €.

Výsledok hospodárenia príspevkovej organizácie po zdanení je potrebné vysporiadať v zmysle § 25 zákona č.523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy.

6. Hodnotenie programov rozpočtu

V súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy bol rozpočet mesta na rok 2018 zostavený v programovej štruktúre, t.j. výdavky rozpočtu mesta boli alokované do príslušných programov, ktoré sa vnútorne členia na podprogramy a projekty/prvky. Každý program, ktorý predstavuje súhrn aktivít má definovaný svoj zámer a cieľ, pričom zámer vyjadruje očakávaný pozitívny dôsledok dlhodobého plnenia príslušných cieľov a cieľ sa monitoruje a hodnotí merateľným ukazovateľom. Hodnotenie programov v návrhu záverečného účtu je na úrovni slovného zdôvodnenia plnenia merateľných ukazovateľov.

Aplikácii programového rozpočtovania a spracovaniu podrobného programového rozpočtu sa zo strany MsÚ venovala náležitá pozornosť, ale napriek snahe a úsiliu nie sú viditeľné jeho výsledky. Od roku 2009 by už mal byť evidentný výsledok výhod programového rozpočtovania, čo by malo byť zrejme z hodnotenia plnenia programov v širšom rozmere a v hodnotení plnenia cieľov.

Tento efekt a prínos programového rozpočtovania na úrovni mesta podľa môjho názoru nebol dosiahnutý.

Z Á V E R

Mesto Nitra v roku 2018 hospodáril podľa pravidiel zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, Rozpočtových pravidiel Mesta Nitry a schváleného rozpočtu a údaje o rozpočtovom hospodárení súhrnne spracovalo do záverečného účtu.

Návrh záverečného účtu mesta Nitry za rok 2018 je spracovaný v súlade s príslušnými ustanoveniami § 16 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a obsahuje všetky predpísané náležitosti podľa § 16 odst. 5 uvedeného zákona.

Vzhľadom na vyššie uvedené odporúčam Mestskému zastupiteľstvu v Nitre
schváliť celoročné hospodárenie bez výhrad.

Ing. Darina Keselyová, v.r.
hlavný kontrolór mesta Nitry

v Nitre dňa 5.4.2019